

Національна академія аграрних наук України
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
Інститут обліку і фінансів НААН
Євразійська Рада Сертифікованих Бухгалтерів і Аудиторів
Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України
Науково-виробничий журнал «Облік і фінанси»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ФІНАНСІВ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Матеріали

XI Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої
100-річчю Національної академії аграрних наук України,
60-річчю наукової школи з бухгалтерського обліку
ННЦ «Інститут аграрної економіки» та **25-річчю** її
експериментальної бази

(7 грудня 2018 р., м. Київ)

Київ
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
2018

УДК [657+336]:631(477)

Є 24

Редакційна колегія

Жук В. М., д.е.н., професор, академік НААН, *Лупенко Ю. О.*, д.е.н., професор, академік НААН, *Панадій О. П.*, к.е.н., *Мельничук Б. В.*, к.е.н., *Остачук С. М.*, к.е.н.

Адреса редакційної колегії:

03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10

Тел./факс +38 (044) 259-01-25

E-mail: conff@faaf.org.ua

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту обліку і фінансів (*протокол № 6 від 15.11.2018 р.*)

Посвідчення УкрІНТЕІ № 459 від 28 вересня 2018 року

Є 24 **Європейський вектор розвитку бухгалтерського обліку, фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки:** матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (7 грудня 2018 р., м. Київ) / Відпов. за вип. Ю.С. Бездушна. К.: ННЦ «ІАЕ», 2018. 223 с.

Вміщені у збірнику тези присвячені різноманітним аспектам розвитку бухгалтерського обліку, фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки в умовах євроінтеграції. Значну увагу приділено дослідженню питань трансформації бухгалтерського обліку та звітності в контексті світових інтеграційних процесів, гармонізації аудиту з вимогами директив ЄС. Розкрито необхідність поглиблення наукового забезпечення фінансів та оподаткування аграрних підприємств.

Збірник розраховано для використання в науково-практичній діяльності спеціалістів з бухгалтерського обліку та фінансів, молодих науковців, викладачів вузів, наукових співробітників.

УДК [657+336]:631(477)

© Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», 2018

Трусова Н.В. Управління ризиками кредитного забезпечення інвестиційних проектів сільськогосподарських підприємств в банківській системі	206
Цап В.Д. Податкове навантаження на платника податків	209
Чкан І.О., Шевелева О.В. Телемаркетинг в банківській діяльності	213
Ярмоленко Ю.Ю. Особливості відшкодування ПДВ фермерам у Великій Британії: досвід для України	214
Яцух О.О. Особливості використання нормативної грошової оцінки земельних ділянок сільськогосподарськими товаровиробниками при нарахуванні податкових зобов'язань	217
Мікуляк К.А., Обіход В.В. Розвиток ринку агрострахування України ...	220

К.А. МІКУЛЯК, асистент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет

В.В. ОБХОД, магістрант,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет

РОЗВИТОК РИНКУ АГРОСТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

Сільськогосподарське підприємництво пов'язане з високими ризиками, зумовленими невизначеністю і надзвичайною мінливістю зовнішнього середовища бізнесу. Високий ступінь невизначеності в аграрній сфері багато в чому є наслідком залежності від її природно-кліматичних факторів. Існує два основних види ризику: ризик втрати продукції, наприклад, в результаті стихійних лих, хвороб, шкідників, пожеж, зберігання і транспортування, і цінові ризики, як наслідок зміни попиту і пропозиції або загальної кон'юнктури ринку. Актуальність дослідження обумовлено тим, що наслідки ризиків агровиробництва від природних та погодних факторів можна мінімізувати одним із основних інструментів управління – агрострахуванням.

Теоретико-методологічним аспектам розвитку страхового ринку в Україні приділяють увагу науковці, до числа яких належать: О. Віленчук [1], О. Гривківська [2], В. Лебідь [3], О. Луценко [4], Л. Поливана [4], С. Потійко [5] та ін. В цих працях проводиться оцінка роботи сучасного стану ринку страхування сільськогосподарської продукції в Україні та дослідження основних напрямків державного регулювання як визначальної умови подальшого розвитку ринку та підвищення ефективності його роботи.

Погоджуємося з думками вітчизняних вчених, що передача ризику страхової компанії – це найпоширеніший метод страхування ризику фізичної втрати продукції. Угода між страховиком і страхувальником представляє договір (страховий поліс). У договорі страхування враховують: види ризику, що підлягають страхуванню; конкретна сума страхового відшкодування, яка виплачується страхувальникові в якості відшкодування збитків, що сталися в результаті страхового випадку; розмір страхової премії.

Застрахувати себе від ризику коливань цін сільгоспвиробникам вдається, використовуючи ф'ючерсні біржові контракти і опціони на ф'ючерсні контракти. Існують і інші шляхи страхування цінкових ризиків, які застосовуються в маркетингу сільськогосподарської продукції. Наприклад, висновок спеціальних контрактів-угод в оптовій торгівлі, які передбачають відшкодування втраченого прибутку через зміни цін, при поставках сільськогосподарської продукції «вперед» з подальшою їх оплатою, а також чітке обґрунтування в контрактах спеціальних положень, які передбачають компенсацію втраченого прибутку за рахунок винної сторони, в разі порушення договорів.

Для суб'єктів малого підприємництва в аграрному секторі, в тому числі і для АПК, має місце впровадження самострахування, створення власного насінневого страхового фонду.

У міжнародній торгівлі сільськогосподарською продукцією також існує страхування відповідальності за зовнішньоторговельними контрактами: страхування від комерційного ризику, пов'язаного з невиконанням зобов'язань контрагентом, і страхування від валютного ризику, викликаного зміною курсу валют до моменту розрахунку за контрактом [2].

Агостраховання як важливий компонент державної аграрної політики і як вид бізнесу виникло в 1920-х рр. і до теперішнього часу в ряді країн досягло високого рівня розвитку [2]. У більшості країн застосовується державно-приватна модель агостраховання. Основною відмінністю в них є участь приватних страхових компаній в прийнятті ризику на себе. Так, в США і Італії умови участі передбачають утримання значної частини ризиків страховими компаніями з можливістю перестраховання портфеля як через приватних перестраховиків, так і через державу [3]. Модель приватного агостраховання в США – надійно працюючий механізм управління сільськогосподарськими ризиками, що захищає фермерів не тільки від втрати врожаю, а й від падіння цін [1]. Значна й роль Федерального уряду з управління ризиками в сільському господарстві. Уряд здійснює керівництво програми страхування і фінансує її через створені державні корпорації і агентства, затверджує перелік компаній, які беруть у ній участь, розробляє страхові продукти і визначає ставки страхових премій, здійснює моніторинг за дотриманням правил [1]. В цілому в США розроблено і реалізовано понад 20 програм агостраховання, понад 370 страхових продуктів, що дозволяють практично повністю застрахувати сільгоспвиробників від всіх видів ризиків. Найпоширенішим є мультиризикове страхування. Ця програма забезпечує захист від більшості природно-кліматичних ризиків: посухи, повеней, граду і т.п. [2].

Альтернативною є модель, що успішно діє в Іспанії і Туреччині, де приватні страховики фактично є агентами з продажу договорів страхування, а відповідальність за укладеними договорами несуть спеціально створені організації – Agroseguo в Іспанії і TARSIM в Туреччині. Продуктивність даної моделі полягає в тому, що при настанні катастрофічних ризиків (посухи, повені, суховії і т.д.) виключається необхідність надання прямої державної підтримки фермерам з держбюджету. Держпідтримка в цій моделі спрямована лише на здешевлення страхування для сільгоспвиробників через субсидування страхової премії. Наприклад, коли проводилося відшкодування багатомільярдного збитку при ліквідації наслідків аномальної посухи 2009, 2010 і 2012 рр. практично повністю з бюджетних коштів [1].

Для розвитку і вдосконалення практики агостраховання в Україні на сучасному етапі необхідно врахувати наступні проблеми [3-5]:

- 1) створення організованої, зрозумілої і гарантованої системи захисту діяльності виробників;
- 2) збір статистичних даних за ряд років про обсяг і частоті шкоди для прийняття ризиків агровиробників, які потребують значних фінансових витрат;
- 3) пом'якшення жорстких термінів сплати страхових внесків, напружених з точки зору вільних фінансових ресурсів: періоди весняно-польових робіт і збирання врожаю;
- 4) збільшення асортименту страхових пропозицій, стандартизація послуг;

5) підвищення рівня кваліфікації фахівців у сфері агрострахування.

Розвиток агрострахування в Україні передбачає розробку не тільки чітких і прозорих правил страхування, але і створення багатоканальної системи агрострахування. Державно-приватне страхування необхідно доповнювати страхуванням через страхові кооперативи і самострахуванням для малих форм підприємництва в сільському господарстві, а також введенням обов'язкового страхування основних культур в тих регіонах, які забезпечують продовольчу безпеку країни.

В наукових колах ведеться полеміка щодо можливості поєднання обов'язкового і добровільного страхування. Прихильники виключно добровільного страхування виходять з того, що обов'язкове страхування суперечить принципам ринкової системи і позбавляє сільгоспвиробників свободи вибору. Однак досвід агрострахування, наприклад в Японії, показує, що таке страхування можливо і ефективно працює, якщо обов'язкове страхування поширюється тільки на провідні сільгоспкультури країни.

Зауважимо також, що роль держави не може обмежуватися тільки субсидуванням страхових внесків, вона полягає в тому числі в чіткому розмежуванні функцій між державою і приватним сектором, а також у нагляді за їх виконанням, в захисті майнових інтересів сільгоспвиробників і самого інституту страхування. Завданням держави є забезпечення стимулів ефективним агротоваровиробникам до страхування своїх врожаїв, забезпечення механізму відшкодування втрат у разі настання ризику і врахування, які ресурси для цього будуть потрібні. Як член СОТ Україна має значні можливості участі держави в створенні і розвитку інститутів агрострахування [3]. Державна підтримка страхування врожаю, допомога при стихійних лихах, охорона навколишнього середовища та допомога виробникам в районах ризикового землеробства включені в «зелену корзину». Правила СОТ не обмежують державну підтримку за програмами, що входять в «зелену корзину» [1]. Її наповнення має в значній мірі має відбуватися і за рахунок формування інститутів та інституціональної середовища агрострахування країни, що буде сприяти підвищенню стійкості економічного зростання в сільському господарстві.

Список використаних джерел:

1. Віленчук О. Розвиток ринку аграрного страхування: історичний та соціально-економічний вимір. *Світ фінансів*. 2014. Вип. 4. С. 141-151.
2. Гривківська О. В. Сутність та особливості страхування в аграрній сфері: підходи різних наукових шкіл. *Ефективна економіка*. 2015. № 1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_1_52.
3. Лебідь В. С. Аграрне страхування як шлях до покращення фінансового забезпечення аграрного виробництва. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 7. С. 114-123
4. Луценко О. А. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку аграрного страхування. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2018. Вип. 191. С. 273-284.
5. Потійко С. В. Розвиток аграрного страхування в умовах євроінтеграції. *Облік і фінанси*. 2017. № 3. С. 107-111.

Науково-практичне видання

Національна академія аграрних наук України
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
Інститут обліку і фінансів НААН
Євразійська Рада Сертифікованих Бухгалтерів і Аудиторів
Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України
Науково-виробничий журнал «Облік і фінанси»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ФІНАНСІВ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Матеріали

XI Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої
100-річчю Національної академії аграрних наук України,
60-річчю наукової школи з бухгалтерського обліку
ННЦ «Інститут аграрної економіки» та 25-річчю її
експериментальної бази

(7 грудня 2018 р., м. Київ)

Матеріали опубліковано в авторській редакції

Комп'ютерний набір та верстка: *Ю.В. Волосюк*

Технічний редактор: *С.М. Остапчук*

Відповідальний за випуск: *Ю.С. Бездушна*

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 2065 від 18.01.2005 р.

Підп. до друку 10.12.2018. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 13,08. Тираж 150 пр. Зам. 3-12.
